

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
rés- és hirdetési díjak küldendők. ::

Székfoglaló beszéd.

Elmondta **Kovács Lajos** a szatmári egyházmegye esperesse.

Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Közel egy félévvel ezelőtt, a közöttünk már csak emlékezetben élő esperesünk: Nt. Kiss Bertalan úr, ezen szavakkal kezdte esperesi székfoglaló beszédét: „Egy boldog ember áll becses színök előtt!”

Én nem merem e pillanatban ajkaimra venni ezt a kijelentést és pedig nem csak azért, mert annak a boldogságnak ilyen hamar, olyan tragikusan vége lön, hanem és főképen azért, mert az én lelkemet az aggodalmak fellegei veszik körül, hogy vajjon fogom-e tudni úgy szolgálni az egyházmegyét, amint én szeretném, anélkül, hogy az lelki és testi erőm időelötti megtörésére vezetne.

Reménységemnek azonban van két erős horgonya! Egyik az Istenbe vetett bizodalom, akinek áldó és segítő kegyelméért nem szüntem meg és nem szűnök meg esedezni soha! A másik a nagytiszeletű Egyházmegyének oly szépen nyilvánult bizalma, mintha csak az első pünkösdi jelenet ismétlődött volna, midőn „a tanítványok valának mindnyájan egyenlő akarattal!” és amely bizalomból felém sugárzó szeretet melegítőlvadni kellett az én vonakodásom jegének, mert éreznem kellett, hogy az elől a bizalom elől kitérni hálátlanság volna az iránt az egyházmegye iránt, amely engemet eddigelé is jóindulatának számos jeleiben volt kegyes részesíteni. Amikor azért hálás szívvel köszönöm a bennem helyezett s rám felette megtisztelő bizalmat: felajánlom magamat a nagytiszeletű egyházmegye szolgálatára!

Most már meg kell jelölnöm azokat az irányelveket, amelyek engemet esperesi működésemben vezetni fognak.

Első és legfőbb elvem lesz az, amelyet az ó-testamentomi próféta így fejez ki: „nem erővel, nem hatalommal, hanem az Úr lelke által!” Én is nem erővel, nem hatalommal akarom szolgálni az egyházmegyét, hanem Isten lelkének erejével, mely az igazság és szeretet. Egész életemben azt az elvet követtem: elmenni a türelemnek és engedékenységnek addig a határáig, míg csak az igazság rovására nem esik; ezt az elvet kívánom követni ezután is. Igazsággal, de nem szeretet nélkül és szeretettel, de nem igazság nélkül!

De hogy ezzel az elvvel sikert lehessen elérni,

ehhez szükséges a nagytiszeletű egyházmegyének szíves közreműködése. Különösen szeretve tisztelt kelkészársaimat kérem, hogy ne tekintsék magukat lormányzottaknak; tekintsék az egyházmegye ügyét saját ügyüknek, tegyék meg, általában mindenki tegye meg, amely reá bízott, hogy egyházmegyénk ügyei ékesen és szép renddel folyjanak.

Az egyháztársadalmi kérdésekre nézve, én a szociális tevékenységet, a hitélet intenzivebb munkálását felette szükségesnek tartom s erre nézve legyen szabad a saját tapasztalatomból merített egy körülményt becses figyelmükbe ajánlanom. Minden belmissziói munka csak úgy érheti el a kívánt eredményt, ha meg van a békés összhang a gyülekezet és a belhivatalnokok között s ha különösen mi lelkészek, megnyerjük híveinknek odaadó, feltétlen bizalmát. Ezzel könnyen megy minden; így minden szó, még a magán beszélgetés is egy-egy áldásosan gyümölcsöző mag, míg e nélkül az összhang, e nélkül a bizalom nélkül minden pásztori munka csak olyan, mint a zengő érc és a pengő cimbalom!

A nevelés ügyét illetőleg, én sohasem csináltam titkot abból a meggyőződésemből, hogy én az iskolákat egyházunk kezében minden áron megtartandónak vélem; sőt tovább megyek s nem habozom nyilvánítani azt is, hogy ha nem volnának iskoláink, most kellene azokat felállítani, mert a különböző, sokszor egyház és vallásellenes koráramlatok között szinte létérdeke követeli egyházunknak, hogy neveljen józan gondolkodású és vallásos érületű egyháztagokat. Épen azért, én minden rendelkezésemre álló úton, módon és eszközökkel arra fogok törekedni, hogy iskoláink egyházaink kezében maradjanak, annyival is inkább, mert ez egy kis jóakarattal nem is lehetetlen. Hiszen az állam annyi anyagi támogatást nyújt az iskolafentartó egyházaknak, hogy a terhe nek egy jelentékeny részét viseli s habár tagadhatatlanul jogokat is igényel, de mégis az iskola a mienk és abban a mi református evangéliumi szellemünk uralkodik.

Az egyházak anyagi ügyeinek intézését, a számvévőszékekkel együtt, ezután is éber figyelemmel fogjuk kísélni. És ebben a tekintetben semmi elnézést nem ígérhetek, mert tagadhatatlan, hogy a rendezett anyagi viszonyok kedvező hatással vannak a hit és erkölcsi életre is.

A vallásfelekezetek közötti jó békességet, a kölcsönös jog és méltányosság feltétele mellett, lelkem egész melegségével ápolni kívánom.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ime, ezek azon vezérelvek, amelyeket esperesi tisztemben követni óhajtok; ezeknek a megvalósítására kérem én a nagyságos gondnok úr, a mélyen tisztelt tanácsbírói, jegyzői, ügyészi, lelkészi, tanári és tanítói karnak és az egyházak érdemes előjáróinak nagybecsű jóindulatát és támogatását és amidőn ismételt szívem mélyéből fakadó hálával köszönöm meg a bennem helyezett bizalmat, egyszersmind kérem a jóságos Istent, hogy „végezze el a maga erejét az én erőtlenségemben“!

A meghaló és feltámadó egyház.

A vallásos élet elgyengülése miatt nemesak minálunk hangzik fel a panasz. Épen így van ez a vallásos élet igazi hazájában, Angliában is. Az eddig megtartott évi közgyűléseken a jelentések szomorúan számolnak be az egyháztagok számának csökkenéséről, az úrvacsorával élők kevesbedéséről, a templomba járók megfogyásáról és az adakozások lanyhaságáról.

E panaszok hatása alatt tartotta W. Robertson Nicoll az angol congregationalis unió folyó évi május 6-án Londonban tartott ülésén azt a nagy benyomást tett beszédét, amelyben utat és módot próbál mutatni a bajok orvoslására. E beszéd címe: „A meghaló és feltámadó egyház“. (The Church dying and rising again) Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha megismerjük mentől többen, miképen igyekeznek egy hatalmas protestáns egyház segíteni ugyanolyanfajta bajokon, ami mimagunknak is sok szomorúságot okoz.

Azon kezdő Robertson Nicoll beszédét, hogy Vinet szerint az egyház természetfeletti (supernatural) valami. A világ reá nézve idegen. Míg ugyanis a világ tagjai a születések által természetes úton szaporodnak, addig az egyházéi nem. Ha egy tagja elhal, hódítással kell helyébe másikat szerezni a világtól. Csak így tud megélni. Egyenként kénytelen az embereket megnyerni, elhódítani a természeti világtól a lelki élet számára. Szóval az egyház folytonosan hal és támad. Ilyen felfogása az egyháznak, hogy t. i. nem nyugodtan, önmagától fejlődő intézménye e világnak, amelyet ez bőkezűen subventionál, hanem örökös háborgó hely, amely minden talpalatnyi földet erős küzdelmek és nagy szenvedések árán tud csak meghódítani — nem keserítette el Vinet-t. — Erősen hitt ugyanis a *vallás megújodásaiban* (revivals of religion). Mikor minden elcsendesül, — semmi sem mozdul a levegőben, — minden imádat véget érni látszik, az egyetlen anyagimádaton kívül — akkor az Úr kiönti Szentlelkét az anyaszentegyházra és a keresztyénség, — a Krisztusé, apostoloké, martyroké és nem a filosofusoké és liberalisoké, — ismét kiszáll a feledés catacombáiból és megjelenik üdén, ifjan a tegnap és a ma efemer eszméi között.

Igy vélekedett Vinet. Mi manapság — folytatja R. Nicoll — e változásokkal és elmúlásokkal állunk szemben az egyházban. A dolog nem új jelenség. Minden lelkipásztor ismeri azt a leverő érzést, ami elfogja a lelkét egy-egy hűséges egyháztagja halála alkalmával. Folytonos vándorlásnak vagyunk szemtanúi. Őszintén sajnáljuk azokat, akikben megtanultunk bízni. Még akkor is sajnáljuk, ha tudjuk, hogy más körben becses munkájuk tovább folyik. Csak nem régen egyik skót lelkipásztor a miatt panaszkodott, hogy egyházának egyik leghívebb tagja kivándorolt Amerikába. Hat egyénnel kevesebben fognak ezután megjelenni a vasárnapi istentiszteleteken. Így veszünk folytonosan. Az eltávozók helyét pótolnunk kell valahogyan, különben az egyház összezsugorodik.

Ugy látszik, hogy mostanában valamennyi felekezet *established* (anglikán, államegyház) és *nonconformist* (a többi állami támogatást nem élvező egyházak) inkább veszítenek, mint nyernek. Az idén a *Presbyterian Church of England* egyháztag csökkenésről számolt be. Először a szétszakadás óta a Church of Scotland szintén. A nyilvános istentiszteletek látogatottsága sok esetben csekély. Egyik ismert nevű methodista lelkipásztor jelentette, hogy az ülőhelyek egyhatoda van csak elfoglalva a rendes istentiszteletek alkalmával. Csupán egyetlenegy kivétel van. A róm. kath. templomokban kétségbevonhatatlanul gyorsan nő az istentiszteleteken résztvevők száma. Gyorsabban, mint az egyháztagoké.

Nem kívánja ezen állapotok okait most kutatni. Azt sem állítja, hogy a szervezett egyházakon kívül is nem volnának keresztyén érzelmű emberek. Ellenkezőleg egyetért azon haldokló lelkipásztorral, akitől végső órájában megkérdezték, hogy mit izen utoljára gyülekezete tagjainak, azt felelte: „Mondjátok meg nekik, hogy az emberek között sokkal, nagyon sokkal többen vannak tiszta lelkek, mint mi gondoljuk“. Ámde a szervezett egyház hanyatlík, ilyen nélkül pedig a vallásos élet gyakorlása nem lehetséges. Módot kell tehát keresni a hanyatlás meggátlására nézve.

I.

Vinet elfeledkezett egy fontos körülményről. Arról, hogy nekünk *gyermekaink* is vannak. Ő közülök kell megtölteni, bennök kell feltámasztani az egyházat. Ma itt azt a szomorú valóságot tapasztaljuk, hogy a vasárnapi iskolába járó gyermekek közül csak kevesen — 5 közül csak 1 — lesz tagja valamely egyháznak. A többi egyáltalán nem törődik hitével. Jóllehet nem ez az egyetlen oka a vallásos élet hanyatlásának, de ez az a jelenség, amire manapság éber figyelemmel kell lennünk és összpontosított energiával e jelenség megváltoztatására törekednünk.

A liverpooli róm. kath. püspök azt mondta nem régen : „Ha ezen ország férfiai és női jól meg akarják ismerni Isten, embertársaik és önmagok iránt való kötelességeiket és azok teljesítését meg is akarják szokni, annak legbiztosabb módja az, ha gyermekkorukban elkezdik azt. Aki ennek igazságát kétségbe vonná, az az emberiség általános tapasztalatával jönne rideg ellentétbe. A különféle felekezetek gondolkozó emberei valamennyien abban a jelszóban állapodtak meg, hogy a közistentiszteleteken megjelenés lazulását megakadályozzák általa : *vissza a gyermekekhez!* — Ez volt a jelszavuk a világtörténet minden századában az összes felekezetek reformátorainak. Valahányszor csak sikertelen volt minden erőfeszítés arra, hogy a felnőttek érzelmi és gondolatvilágát megváltoztassák, akkor mindig a gyermekekhez fordultak, hogy azokból teremtsenek elvszilárd embereket, akiket az emberi szenvedélyek és a világi kísértések nem ingátnak meg“.

Meg kell vallanunk — folytatja R. Nicoll —, hogy ma nagy úr tátong az egyház és a gyermekek között. A jótékonyági egyesületek munkásabbak, mint bármikor voltak. De mindezek független szervezetek és sem directe, sem indirecte nem kívánják erősíteni munkáikkal az egyházakat.

II.

Mi hát a mi teendőnk? — Mindenek előtt az ügyet szívünkre kell vennünk. Tanítók és lelkipásztorok együttesen beszéljék meg, nézzenek utána, hogy a maguk terén mit tehetnek ebben a dologban. A legéberebb lelkipásztori gond tartotta fent hajdan az egyházat. Semmi más nem adhat oly erőt, mint a pásztori gondviselés felelevenítése a lelkészek és tanítók részéről.

Ezután előszámlál néhány tanácsot, amik újabbban tárgyalás tárgyát képezték egyházi körökben és elmondja róluk a maga véleményét.

1. Nehányan sokat várnak a *külön gyermeki vallásos összejövetelektől*. Szerinte sok ok szól amellett, hogy az effajta dolgok sikertelenek. Teljesen elzüllött társadalomban, vagy annak ilyenfajta rétegében helyénvaló ez, de nekünk arra van szükségünk, hogy legyen egy elismert helyük a gyermekeknek az egyházban. Ezek az elkülönített gyermek-összejövetelek nem ápolják a gyermek vágyát az istentiszteleten való részvételre, sem az egyháztagságra. Az ilyen összejöveteleken való predikálás nem mindig kielégítő. Azonban ellenzése főoka nem ebben, hanem az elkülönített voltában rejlik.

2. Vannak az egyházi vezetőség tagjai között olyanok, *akik nem szívesen látják a gyermekeket a rendes istentiszteleteken*. Legfeljebb annyit engednének meg, hogy a rendes istentisztelet előtt tartatnának a

számukra beszédek, de mielőtt a rendes istentisztelet megkezdődne, eltávoznának. — R. Nicoll határozottan ellenzi ezt a felfogást.

3. Arról is szó esett, hogy nem predikálunk eleget *a családi vallásosságról*. Ez igaz lehet, de nincsenek-é sokan a szülők között, akik gyermekeiket nem hozzák fel magukkal a templomba. Sikeresebben lehet ezekkel személyesen beszélni, mint a szószékről. Noha én azt hiszem — mondja R. Nicoll —, hogy azoknak a gyermekeknek, akik templomkerülők, a szülők is azok.

4. Hasonlíthatatlanul több eredményt vár az eddigieknél a *vasárnapi iskoláktól*; annak a mostaniaknál jobb formájától. Annak, aki ott tanítani akar, nem kell semmiféle nagy tanítói képesítés. Szeretet és lelkesedés a fődolog. Legfőbb qualificatio a vasárnapi iskola tanítójának az, amit Krisztus is megkivánt tanítványától : „Simon, Jonának fia, szeretsz-e te engem?“ — „Tápláld az én bárányaimat!“ — Ha a tanító szereti Krisztusát, okvetlenül megszeretteti Őt tanítványaival is.

A vasárnapi iskola fő tárgya az kell hogy legyen, hogy meggyőzze a gyermekeket Istennek a Krisztusban nyilvánított megváltói szeretetéről. Nagy baj az, ha a vallással úgy bánunk, mint a szorzó táblával. Ha olyan szemellátható valaminek tartva azt, bemagoltatjuk annak elveit a gyermekekkel. Annak át kell ragadnia a gyermeki lelkekre, mint valami szent járványnak. Igen természetesen felvilágosító, oktató rész is kell hogy legyen benne, de nem eleinte. Ismernie kell a felekezet dogmáit, de nem lehet mindjárt azon kezdeni. Majd akkor következhetnek ezek, ha a gyermek már úgy tekint az egyházra, mint olyan helyre, ahol ő először hallotta az az evangéloumot és hiszen is abban.

5. A bajok orvoslásának legbiztosabb útja tehát az, hogy az egyház vegye a szívére a gyermekek ügyét. Határozottan, de szeretettel igyekezzék őket megnyerni a maga számára. Keresse föl, fogadja örömmel és cirógassa őket. A lelkipásztor predikáljon nekik. Minden istentisztelet keretén belől lenni kellene egy kis résznek egyenesen a gyermekek számára. Ha hozzájuk szól a lelkipásztor, ne használjon leereszkedést. Határozottan elkerülendő az a stylus, amit egy kiváló regényíró épen a gyermekeknek való predikálásra célozva, úgy nevezett, hogy : Ostobául egyszerű stylus. Sokszor szükség van arra, hogy kivételképen világosnak kell lennie, azonban önérzetes ember sohasem kíván : ostobául egyszerű lenni. Az ügyes elme mindig megtalálja a legjobb utat, hogy a gyermekek is megértsék, a felnőttek se találják nevetésesnek. Gyermekeknek prédikálni nem könnyű dolog. De a felnőtteknek sem az. Valamint semmi sem könnyű, amit érdemes megtenni.

Aztán tanítók és szülők egyetértve munkálkodjanak. Mert semmi sem hódítja úgy meg a szülei szívet, mint a gyermekeik iránt érzett szeretet. Valaki azt mondta: „Mikor kezded a gyermek fejére teszed, az édes anya szívére tetted azt“.

III.

Ideje, hogy a beszédnek véget vessünk és tettehöz fogjunk. Szervezkedésről nem beszéltem. Szándékosan tettem. Ha a szív és lélek kész, bármiféle szervezkedés szüksége merülne fel, az akkor könnyen fog menni. Sokat beszélünk már az egyház haladásának korlátjairól, hadd beszéljünk már ezután az egyház hanyatlásának korlátjairól. Erre van is némi kis reményünk. Biztosak vagyunk benne, hogy az Isten, a lélek, a jövő élet eszméi feltámadnak üdén, tisztán, megifjodva; az emberi érdekek központja erről a világról lassanként áthelyeződik a másik világra. Lehet, hogy addig még évek, talán évtizedek telnek el. Lehet, hogy e hanyatlás egyre gyorsabb lesz egy ideig, de a megújulás annál hamarabb be fog következni. Addig is gondoljunk a gyermekekre. Ha minden gyülekezet csak egyet nyer meg a maga számára, már az is nyereség és gátja a hanyatlásnak. Menjünk tehát és keressük fel a gyermekeket. Jönnék, csak hívni kell őket. Gondoljunk rájuk, szeressük őket, mint reményeinket, kincsünket, becses bizakodásainkat. Oktassuk, neveljük, formáljuk őket őszinte szavakkal, szerető szívvel. Adjunk nekik nevet és helyet az Isten népének közepette.

Jobb napoknak visiója áll előttem. Lesz idő, amikor a gyermektelen templom képtelen csodaszámba megy. Amikor minden vasárnap reggel, ha begyül a nép templomainkba, örömmel nézi az üde, fiatal élet boldog birtokosait; ezerféle reménységre, bizalomra feljogosító gyermekereget, akik odavitték életdús örömeiket, hálájukat, áhítatukat annak, aki szeretett bennünket és megváltott minket a mi bűneinktől. Aki királyokká és főpapokká tesz bennünket.

Bokor Sándor.

A szatmári egyházmegyéből.

Esperes iktató rendkívüli közgyűlés jun. 16.

Mint mikor verőfényes nyári napnak delén megdördülnek a magasságok, s villámlásokban gyulladnak ki az egek: remegve fut az összetereledött nyáj csön-des aklára; — úgy futottunk mi össze, az élet zivatarának szelétől, a kölcsönös szeretet és bizalom boldog enyhelyébe, mi, a szatmári egyházmegye nagyjai és kicsinyei. S mint zivatar szele és zápor esője megtisztítja a levegőt: úgy tisztította meg a mi szívünket az önzéstől és irigységtől e váratlan fergeteg!

A rendkívüli események rendkívüli érzelmeket szülnek.

Az a megdöbbenő mennydörgés, melynek elővilláma lesújtotta nagy reményekre jogosító kormányosunkat; agyunk sejtjeiben a vért egy pillanatra megállította, megfagyasztotta... s imé, mikor megmozdult az agysejt, első gondolata békességet szóla, mikor megindult a vér, első lüktetése a szeretet vala! S ma, amidőn visszanezünk a viharos időre, a szakadozott felhőknek rostélyain visszamosolygó nap, az egyetértés tündöklő szivárványát mutatja fel nekünk.

A régi elmúltak és imé mindenek megújultak.

Június hó 16-án gyűltünk össze Szatmáron, hogy a közbizalom csodálatos egyhangúságával megválasztott jánosi szelidségű Kovács Lajost beiktassuk esperesi hivatalába. Eljöttek a tanácsos és közrendek, csaknem kivétel nélkül; jól esett látnunk a máramaros-ugocsa egyházmegye képviselőiben annak érdemes esperesét, a szatmári nevelőintézetek képviselőit s a nagyszámú hölgyközönséget. Érzelmeink a XC-ik zsoltár akkordjainál megszentelődtek s a Thury Zsigmond ajkán olvadtak ihletett imában a múltak fájdalma, a jelen boldogsága, a jövő reménye, szívünknek ez édesen fájó háromsága, s amint ez egy szent könyűbe perdült, mintha meghajoltak volna az egek, s leszólt volna az Ur: „Ne félj, te kicsiny nyáj!“

Főgondnok Madarassy Dezső a szokott formások szerint megnyitotta a gyűlést, az esperesválasztás eredménye hangos tapsvihár között bejelentetett, s bizottság ment az új esperesért, hogy letegye esküjét.

A néhány percre felfüggesztett gyűlés barátságos csevegése ünnepi csenddé lett, amint belépett „a mi szívünk szerint való ember“ s egy zúgó éljen volt a köszöntés.

Elhangzott az eskü: Isten engem úgy segéljen; s ezzel, mintha már karján és elméjén volna a terheknek — nagy erőt és sok önmegtagadást igénylő — súlya: szíves szavakkal köszönte meg az osztatlan bizalmat, mely új hivatalának igáját könnyebbé és terhét gyönyörűségessé teszi reá nézve. Felveszi a porba hullott kormányt, s indul mint vezér: „nem erővel, nem fegyverrel, nem hatalommal, hanem az Istennek lelkével“; azzal a lélekkel, mely Igazság és Szeretet!

Az egyházak szellemi és anyagi ügyeivel, az iskolákkal, s az egyháztársadalmi ténykedésekkel szemben követendő irányelveit, miután fixirozta, felajánlotta minden tehetségét és erejét az egyházmegye jövő boldogságának; s a jövő felett, annak nehézségein aggódó lelkével támaszkodik az érdekek által szét nem forgácsolandó erőkre s az önzés által szét nem tagolt, sőt a szeretet által összeforrasztott

elmékre és szívekre ; mindenek felett pedig az erős Istenre !

Kovács Lajos a lelkiismeretes munkálkodás embere, a szatmári egyházmegye alkotó eggyüttesége nagy szellemi erőknél letéteményese, az Istennek neve pedig erős torony : hisszük azért, hogy minket a mi reménységünk nem szégyení meg !

Következtek aztán az üdvözlések ; Biki Ferenc a máramaros-ugocsai egyházmegye, Thury Zsigmond a lelkészi, Böszörményi Emil a világi tanácsbírák, Kocsis József a lelkészegyesület, Kiss Árpád a tanítótestület, Váczi a leánynevelde, Bakcsi G. a főgimnázium, Szarka Boldizsár pedig a panyolai ref. egyház (22 évig volt lelkésze K. L.) nevében szólottak. Nem célozom sem ezeket a beszédeket, sem az ezekre frapánsan találó válaszokat érdemben vizsgálni (ehhez kicsinynek érzem magamat), de lehetetlen meg nem emlékezni a Thury Zsiga bátyánkéról, mely ötletes humorossággal bizta az egyházmegye szekerének megtágult srófjait a *bölcs kovács* gondjaira, hogy mindig a szeretetnek kalapácsaival és sohase az erőszak pörölyével javítgassa, igazgassa azt és irányítsa a boldogabb tájak felé ; valamint a Szarka Boldizsáréról, mely az örömben is bánatosan alkalomszerű voltával, mindnyájunkat megindított, az ünnepelt szemébe pedig könnyeket csalt.

Hallgassa meg a jó Isten azt a sok jó kívánságot, és adjon erőt azoknak — a nekünk igen becses — esperesi ígéreteknek beteljesítésére !

Alig néhány tárgya volt még e gyűlésnek. Az egyházkerületi közgyűlés bölcsessége, egyházközségeinket felmentette az egyházközségi közgyűlések szervezése alól. Requiescat in pace !

Ugyancsak az egyházkerület tapintatos bölcsessége intézkedett a felebbezett főjegyzőválasztás tárgyában, megerősítvén az egyházmegye határozatát s ezzel Szarka Károly vetési lelkészt főjegyzői állásában. Nevezett az esküt letette, s rövid szavakkal az *igazság* hangján mondott köszönetet és ajánlotta fel munkás szorgalmát az egyházmegyének s az esperes úrnak. Az igazság hangján ! Miért emelem ki ? Azért, mert azt szerettem volna, ha az igazság mellett a szeretet szavait is használta volna, (nyilván azért bizta rám e referáda-féle írást, hogy ezt megmondhassam), ha nem feledkezett volna meg a kiélesedett választási küzdelemben alig kisebbségben maradt pártról, ha feléjük nyújtja is baráti jobb kezét. Hiszen csak most indultunk a szeretet jegyében ! Meg kell bocsátanunk az ellenünk vétőknek is ! Mennyivel könnyebb azoknak, akik nem is vétkesek ? Hiszem, hogy ez az igaz beszéd nem talál félre, a főjegyző barátunk személyisége erre garancia, s ha nem szavakkal, cselekedettel, békességes egyetértő munkálkodással, kitörli referádám ezen sorait, amelyet is

elhallgatni nem engedett a Lélek, az Istennek ama Lelke, mely Igazság és Szeretet !

A lelkészi karban történt változások bejelentettek. Bélteky L. szatmári, Rácz L. fülesdi szolgatársakat körünkben üdvözölhattuk. Vajha ne lennének közöttünk „peregrini venerunt“, de sőt „hazát találtak“, vajha édes ábrándjaikból sohase ébrednének hideg és durva valóra !

Csiha A. kéri tanító emlékének kegyelettel adózunk, s a hű munkás nyugalomára kértük ama szebb világ zavartalan csendességét !

Egy lelkészi tanácsbírói állásra, s a lelkészi aljegyzőségre a szavazás elrendeltetett. A pressziók és találgatások útvesztőjében senkinek sincs oka az eltévelyedésre, csak azt ne felejtjük el, hogy csak a lelki javak adatnak kegyelemből, a földiek érdem szerint jönnek. A mi választásunk is ne a kegyelem, hanem az érdem munkája szerint legyen !

Itt véget is ért a gyűlés, azaz nagy hirtelenséggel lelkészegyesületi gyűléssé alakult, melyen búcsút vettünk esperessé lett elnökunktől, megértvén és megérezvén szavát, hogy az esperesi gondokhoz a lelkészegyesület terhe sok egy emberi erőnek, s helyére elválasztottuk egyhangú felkiáltással dr. Kovács Istvánt, abban az édes reménységben, hogy ifjú munkakedve, alkotási vágya, ereje és képességei ezt a hatalmas gárdát virágokban és gyümölcsökben egyaránt gazdag tájakon vezeti, irányítja, kormányozza. Ne csúfoltassék meg a mi reménységünk és a mi bizodalunk ne legyen hiábavaló !

Dél felé hajlott az idő, a kaszinói fehérasztalokhoz gyűltünk közébredre, hol pohárcsengés, zene zengés között tovább ünnepeltünk, s vonatindulásig hangos dikciókban bizony nem szűkölködtünk.

Aztán egy korszakalkotó nap édes emlékével elszéledtünk a periferiákra, hogy készítgessük a mi sarlóinkat az aratásra, mert nem sokára megéri a gabona. Készítgetjük, reánk sok munka vár, össze kell szednünk először a konkolyt... aztán a tiszta búzát, mert így parancsolja a mi mennyei gazdánk. Szétnézek... gondolkozom... óh milyen igaz, s talán épen e mai kornak szól : Az aratni való sok... az arató pedig igen kevés.

Túrístvándi, 1913 június 17.

Tóth Sándor,
ref. lelkész.

Hatodéves korpótlék.

Nagyon csalódik az a lelkésztársam, ki e címet olvasva, azt hiszi, hogy nagy ügygyel-bajjal, félig-meddig kiküzdött korpótlékunk időhatárának a kibővítése érdekében fáradozom ; ép oly távol áll tőlem ez a gondolat, mint az a 400 korona, melyet első

ötödéves korpótlékom gyanánt kellene megkapnom már ez év július havában.

De az is félreért, ki a fenti jelzés után arra gondol, hogy talán az ötödéves mellett még egy hatodéves korpótlék szükséges és jogos voltának bizonyítására fecserlem a tintát, bár hiszen ez sem volna olyan túlságosan nehéz s hálátlan feladat; egyszerűen csak egy képtelenül nagy igazságtalanságot óhajtok leszögezni a többi közül annak az oppositiónak némi igazolásaként, mellyel fizetésünknek korpótlék útján való rendezését fogadták némely gravamenes atyafiak.

Hogy lesz az ötödéves korpótlékból hatodéves?

Azt hiszem, helyesebb lesz, ha mindenekelőtt megállapítjuk, még pedig a modern zsurnalisztika kedvelt szólásformájában élve, hogy korpótlékunk nehézkes ügyében kezdettől fogva bizonyos eltolódások voltak észlelhetők, épúgy, mint pl. annak idején a balkáni és európai helyzetben, vagy horribile dictu — legújabbán a magyar politikai életben is.

Legyen szabad e tétel igazolása végett néhány példára hivatkoznom.

Szó volt már kezdetben arról, hogy nem kongruás atyánkfiainak is meg kell kapniok a korpótléket, másként a fizetésrendezés nem is lehetett volna egységes. Tudjuk jól, hajszálon múlt s egyedül annak a bizonyos egyoldalú konventi transactionnak köszönhető, hogy itt az eltolódás legalább egy időre elmaradt.

Hangoztatott jogos kívánság volt az is, hogy aki Isten kegyelméből több ötétvet tud felmutatni, több korpótléket kapjon s ime öregrendü tisztársaim a tanúk, hogy itt már az eltolódás a maga legsötétebb valóságában megtörtént.

Hosszú ideig, egészen e hó 16-ig eltolódott korpótlékügyünk országos törvényhozás útján való rendezése is. Am az a törvényjavaslat, melyet a képviselőház a múlt hét folyamán elfogadott, koránt sem felel meg azoknak a jogos reményeknek, melyeket hozzája fűztünk, amennyiben a nem kongruás atyafiak érdekei ebben teljesen illuzóriusokká lettek. Igaz, hogy az új törvény szerint „korpótlékre igényt emelhetnek azok a lelkészek is, kik a kongruát csak azért nem kapják meg, mivel egyházi forrásból eredő jövedelmük meghaladja az 1600 koronát, de a törvénynek ezt a részét végrehajtani természetesen csak a lelkészi fizetések újra értékelése alapján volna lehetséges. Ki áll azonban jót arról, hogy az új és igazságos limitáció szerint (az én 1601 koronás fizetésem) nem fog-e a korpótléket kizáró 3000 koronás maximumra rugni! Itt lehetnek még csak egyszer — quod Deus avertat rémes eltolódások.

Az eltolódásoknak ekkora tömege mellett az ötödéves korpótléknak hatodévessé silányulása, illetve egy évvel odább tolódása talán nem is szembe-tűnő. Annak semmi esetre sem az, aki biztos anyagi helyzetének magaslátáról az objectivitás tiszta szemüvegén keresztül szemlélheti a világ folyását, de annál szembeszökőbb, szemetszűrőbb annak, ki az igazság és méltányosság érvényesülését szeretné látni saját kicsiny cirkulusaiban is. De meg kissé közelebről nézve nem is olyan csekélység ez, amilyennek látszik.

Arról van szó nevezetesen, hogy, ha téged, reménység alatt munkálkodó szolgatársam megválasz-

tottak Vakszikfalvára 1908 július 2-án, — ötödéves korpótlékhoz való jogosultságod nem áll be ám, — mint ahogy gondolod 1913 július 2-án, hanem csak fél év múlva, majd a jövő év januárjának valahányadikán. De ez még csak a pusztta jog, ki tudná azt megmondani, hol van még ennek a való értéke?! Megszégyenült matematikai tudásod a különféle eltolódások eshetőségeit ki nem számíthatja, ellenben az könnyen megeshetik, hogy még a hatodik évben is örvendezni fogsz abban a tudatban: jobb későn, mint sohasem.

Csak hogy nem szabad ám felejtened, hogy vakszikfalvi pap vagy, még pedig tavasz utóján, mikor nem 400 korona, 400 fillér is számottevő összeg; hisz lehet, hogy ép ennyi hiányzik annak a kölcsönnek a kamataiból, mit mostanra várt korpótlékkodra vettél fel még a múlt év tavaszán.

Azután meg ki írta azt fel a te gondredőzte homlokodra, hogy élted napjai is eltolódnak addig az ideig, míg megvénhedett korpótlék jogosultságodat készpénzre válthatod. Neked pedig családod is van; gyermekeid, mint orgonasípok a te házadban és a te asztalod körül. Azt se hidd, hogy a csodák kora lejárt. Megtörténhetik talán épen az alatt a kritikus félév alatt, hogy levegőben lógó korpótlékkod elvesztvén ideiglenes alamizsna jellegét, beszámíttatik rendes fizetésedbe s azt talán még leendő özvegyednek sem kell bővebben magyarázni, hogy ezzel nyugdíjigényed is emelkedik s viszont, mert nem élvezed, ugyanezzel csökkenni fog.

Mindezeketől az aggodalmaktól szabad lehetnél, ha Vakszikfalván 2 nappal előbb ejtik vala meg a papválasztást. Ami még vigasztaló, — helyesebben mondva még felháborítóbb, — bizonyos, hogy az összes magyarországi eklézsiáknak legalább 100 percentje nem december 31-én és június 30-án választotta meg papját. Mind a mellett is a vakszikfalvi papot malomkő-nyakravalóval kellene elbocsátani tengeri fürdőre a nyáron, ha e sok bajért híveit okolná. Óh, a mi híveink — anyagi előremenetelünk érdekében minden áldozatra készek — nem tudhatták még akkor, hogy lelkészi korpótlék is lesz valaha a világon; annál kevésbé gyaníthatták, hogy ezt úgy fogják majd rendezni a bölcsek, hogy a darab félveket egyszerűen eliminálják. Pedig bizony sok kicsi sokra megyen. Én veszitek, mondjuk, egy fé évet, te 3 hónapot, ő csak 2 hetet, — egyénekenként igaz, hogy csekélység, különösen meg ha a fenti eshetőségektől is eltekintünk, de ha azt a sok dirib-darab esztendőt összeadjuk s ehhez hozzávesszük még az 5 éven inneni s túli, veszendőbe ment kápláni éveket, eltolódásokra pedig pusztán e formáság kedvéért csak 1:365 évet számunk, az egyenleg, félek, hogy korpótlékunkat nem is hatod-, hanem heted-, vagy nyolcadévesnek mutatja. De hát akkor miféle ratióval nevezzük azt ötödévesnek? S hol az a lángész, aki kitudja mutatni, hol itt az igazság! A korpótlékos fizetés intézményének a történetében — mint valami sötét, fekete sphinx — egyedül áll ez a mi esetünk. Ellenben a helyes és igazságos intézkedés példái szinte táborot járnak körülöttünk.

Ott vannak ime tanítóink. Abban a tudatban, hogy csak félannyi qualificatio mellett a mienknél magasabb végfizetésig emelkednek, vígan bokázva járják az életutat s féljeggyel utazván, könnyedén

s csinosan iramlanak az egyházi sphärák nyomasztó ködéből kiesőbb tájak felé. (Bocsánat a sarcasmusért, a kivételeknek pedig méltó tisztelet!) Ha, mondjuk, július 29-én betelt szolgálatunk ötödik éve, augusztus 1-én már nem csak jogosultak a korpótlékra, hanem tényleg hozzá is jutnak ahhoz, Állami tisztviselőink meg pláne annyira el vannak halmozva a különféle, de pontosan kiszolgáltatót pótlékokkal (kor, személyi, családi, drágasági stb. stb.), hogy mozogni is alig tudnak e miatt — szegények. Nekünk, csak nekünk kell örökös-örökkéti jeremiáskodni — haszontalanul!

*

Mikor a minap egy nálam feltétlenül illetékesebb tisztársam előtt panaszkodtam a fentiekben vázolt sérelem miatt, tiszteletre méltó barátom szelid szemrehányással figyelmeztetett konventi irodánk képzelhetetlenül nagy munkahalmazára, mely miatt lelkettség volna attól még kívánni is, hogy kiszámítsa s állandóan evidenciában tartsa: melyik papnak mikor telik le Istentől kimért ötödik esztendeje. Pedig ezen is könnyű volna segíteni. Két módját is tudom.

Az egyik körülményesebb: tessék a konventi irodának segítségére sietni olyanformán, hogy a darab években veszendőbe menő korpótlékok összegének kamataiból állítsanak oda be még egynehány számfejtő írnokot, — nem adok neki egy hetet, kiszámítják ezek, kinek, mikor, mi jár pontosan, csak az legyen aztán, aki fizessen!

A másik mód radikálisabb; de már azt nyájas olvasóm engedelmeivel elhallgatom.

Papp László.

Főtiszteletű Püspök urunk Máramarban.

A rég tervezett s gondosan előkészített püspöki látogatásra — generalis visitationa — június 18-án a kora hajnali órákban indult el püspök urunk. Titkára a családjában felmerült sajnós betegség miatt és a püspöki hivatalban ilyenkor összegyűlő munka torlódásának legalább részben való elhárítása céljából odahaza volt kénytelen maradni s így a titkár helyén ismét az egyházkerületi pénztárnok szolgálatát méltóztatott főtiszteletű püspök urunk igénybe venni. A kíséretben részt vett és részt vesz egészen a Máramaroszigetre érkezésig dr. Kun Béla jogakadémiai tanár, egyházkerületi világi jegyző is, aki nagy otthonossággal kalauzolta főtiszteletű püspök urunkat. Az előleges programot főbb vonalaiban s vonatkozásaiban a máramarosugocsi egyházmegye esperesének hivatalos körlevele már előzőleg gondosan meghatározta, mit lapunk közelebbi száma közölt is. Azonban programmon kívül ki kellett szállani már Királyházán, hol az egyházmegye több lelkésze, élükön Biky Ferenc esperessel várta az érkező püspököt s fogadta őt meleg üdvözléssel. Megelőzte azonban az üdvözlésben a lelkészek egy részét a vonatkozás miatt a Hosszúmezőről Királyházára érkezett Nagy Endre lelkész.

Husztról is igen sokan jöttek elébe püspökünknek, kit a meleg ragaszkodás, őszinte tiszteletérzés

emez eltagadhatatlan fényes megnyilatkozása szemmel láthatóan meghatott. Huszt koronaváros állomására reggel 8 óra s néhány perckor történt a megérkezés, hol a járás főszolgabírája üdvözölte püspökünket. Hosszú kocsisor, nagy, szinte tulságig tolongó közönség várt az érkezésre s az állomástól kezdve huszti magyar legények táncoló paripákon ülve vették körül püspökünk kocsiját, melybe az iskolás leánykák himes virágokból kötözött csokrokat dobáltak. A huszti várhegy tetején mozsarak durrogtak s rebhentették a fogatok ficánkoló paripáit. A templom feljárománál Szigethy Zoltán a huszti egyház lelkésze fogadta tartalmas beszéd kíséretében ismét püspökünket. Az üdvözlő beszéd s az azt fogadó főpásztori meleg érzésű válasz után a gazdagon megterített asztalhoz telepedtek le az útasok reggelizéshez. A rekreáció végeztével pedig mindenki a régmúlt időben épült templomba sietett. Boldog volt, aki helyhez jutott. Egy pár énekvers ünnepélyes elzengése után a szószékbe emelkedett püspökünk, kinek alföldi daliás alakján, magyar típusu termetén, s szelid jóságú arculatán gyönyörűséggel csüggött minden szem. Ezeknek a csodálkozó szemeknek a gyönyörűsége után a fül, a szív, a legbensőbb áhítat gyönyörűsége következett: felzendült püspökünk ajkairól az ima szava, mely az emberi gyarlóság, a poriság tudatában hol megalázkodott, hol pedig a mennyei trón számolyához emelkedett fel a megtartó Isten végtelen szeretetébe vetett bizodalom szárnyain. Majd alkalmi beszédet tartott püspökünk, melyben intett, feddett, dorgált ez alkalmas időben, végül főpásztori áldását adta a gyülekezetre. A templomozás végeztével a presbiterium diszülése következett. Melegen üdvözölte itt még egyszer a főpásztort a lelkész s a hívek erkölcsi, vallásos életének rövid ismertetése után pedig felhívta az egyház főgondnokát, Székelyhidyt Józsefet, hogy referáljon az anyagi dolgokról a főpásztor előtt. A főgondnok megemléstette, hogy a huszti református egyházközség alapulásának idejét csak a 17-ik századig lehetett nyomozni. Írásbeli emlékek, feljegyzések a rég elmúlt időkről nem találhatók. Konstatálja, hogy a mult század nyolevanes éveinek elején a többi szomszédos testvér egyházakkal együtt a huszti egyház is a nélkülözések évtizedeit élte s ahol szegény a gazda: bizony annak szolgálói is szerény viszonyok között éldegélhettek. Ennek a gyülekezetnek a tagjai különben is átalán véve szegény iparosokból telnek ki, számuk a hét-nyolc száz körül váltakozott. Midőn azonban a kilencvenes években jelentékeny hasznót hajtó jogok birtokába jutott az egyház: szépen dotálhatta lelkészét, szokatlanul jó javadalmazáshoz juttatta tanítóját, az áldott emlékü Apaffy erdélyi fejedelem sóalapítványai címén folyósított jelentékeny cameraticum beneficium révén. Ebből a lelkészt 2666 korona, a tanítót 266 korona, az egyházat 400 korona illeti évenként. Ma az egyház ingatlanainak értéke 100 ezer korona körül jár, az évi összesített jövedelem eléri a 10—11 ezer koronát, míg a kiadás 9—10 ezer korona körül jár s így kedvező alkalom nyílik a megtakarításokra, a jövőre kihasználható erőgyűjtésre. Iskolája egy tanítóval vegyes, az egyházi adó évenként mindössze 250—300 koronányi teherrel nehezedik a gyülekezeti tagok vállaira, akiknek szegénysége azonban megakadályozza azt, hogy

a hitélet terén nagyobb szabású, jelentékenyebb áldozatok hozatalával is igazolja az egyházhoz való különben mindenkor élénk ragaszkodását, de azért ebben a tekintetben sem jelezhet fogyatékoságot. Élénken vázolta még az ékes szavú főgondnok azt az örvendetes helyzetet, boldog állapotot, melyet Huszton az teremtett meg s tart fenn, hogy a különböző vallásfelekezetek között a legtestvériesebb harmónias viszony áll fenn. Önkéntelenül megvillan az ember lelkében az a gondolat, hogy azoknak a több lelkészű egyházaknak a vezetőit (beleértve magokat a lelkész urakat is), kik ott a gazdag alföld rónaságán nem tudnak békességgel árulni egy gyékényen, ide kellene hozni, hadd látnák, hogy milyen szép és gyönyörűségees dolog az atyafiaknak békességes együtt lakozása...

Püspök urunk a meleg ovációt, melynek itt egész sorozatával találkozott, megindult hangon köszönte meg, az üdvözlést hasonlóan meleg szívvel viszonzta. A főgondnoktól hallott jelentés után az elismerés koszorúját nyújtja a huszti egyháznak s az egyház vezető férfiainak. Nyomatékkal mutat reá arra a letagadhatatlan történelmi igazságra, melynél fogva a magyarországi református egyház olyan áldozatokat hozott vérrel, étellel, lélekkel és tudománnyal a haza oltárára, amely áldozatok nélkül a súlyos megpróbáltatások csapásai elseperték volna a föld színéről a magyar hazát. Ebből Huszt koronaváros is kivette a maga vitézi részét. Azonban jelzi, hogy ha ma abba a szerencsés helyzetbe jutott a huszti református egyház, hogy híveinek súlyosabb anyagi megterhelhetése nélkül is virágzik: a jónak idején ne csak éljen a jóval, de — amint a főgondnok igen bölcs előrelátással a jövő programjába fel is vett — gyűjtsön erőt a jövőre is, takarékoskodjék. S mert egy ember mindig csak egy ember, bár látja s lelki örömmel gyönyörködik abban, hogy itt az egyházi kettős elnökség vállvetve fáradozik református egyházunk szellemi s anyagi felvirágoztatásáért: de azért buzdít, lelkesít, hogy a fővezéreket a presbiteriek is hathatósan, lelkesen, nemes példaadással kövessék, hogy így ragyogóan fényljék az ő világosságuk is.

Végül a főpásztor szép buzdító szavainak elhangzása után a főgondnok azt az indítványt terjesztette elő, hogy püspök urunknak a huszti egyházban történt hálás szívvel, lelkes örömmel fogadott megjelenése, ennek a megjelenésnek messze kiható áldásos ténye a presbiterium jegyzőkönyvében meleg szavakban örökíttessék meg. Az indítványt a presbiterium lelkes egyetértéssel magáévá tette. Apresbiterium díszülése után fáradhatatlan püspökünk az iskolába ment át. Ott az évszázó vizsgát időt, fáradtságot nem kímélve, ünnepélyesen megtartotta. Nagy örömmel konstataulta s utána mi is konstataljuk, hogy az iskolában mintaserű rendet, tisztaságot találtunk, a gyermekek feleletei a legmesszebb menő igényeket is kielégítették, s reményt nyújtottak arra, hogy ha ezen az órhelyen hajdanában a kuruc fegyverek öröködték a magyarság felett: ma, ebből a kálvinista népiskolából olyan szellemi harcokszésséggel felövezett gyermekek, ifjak kerülnek ki az élet csatamezejére, akik a vallástalanság, a rossz hazafiság támadása előtt soha sem fogják a fegyvert letenni.

Délben ünnepélyes közebed volt, melyen ősi

szokás szerint sok szép dikció hangzott el. Kitént ezek között a főgondnok felköszöntője, aki demonstrálta, hogy nemcsak a zöld asztalnál tud alaposan referálni, de a fehér asztalnál is nagy mestere az elokvenciának. Ebéd után a látogatásokkal telt el az idő, e mellett a generális visitatio kellemes kirándulást tett az Ág folyó völgyén gépkocsin valami 32 kilométer távolságra. Este az egyház előkelőségeivel együtt a lelkész vendégei voltak a püspök, esperes és az előbbinek a kísérelője. Reggel a több mint harminc kilométer távolságra eső dolhai missiói egyházba szállt ki a püspök úr, kísérve a rendes kísérelten kívül a huszti lelkésztől, főgondnoktól, a járás páratlan figyelmű főszolgabírójától s a jeles huszti tanítótól. A Dolhán látottakról a következő számra hagyjuk a beszámolást.

R—r.

Veress János.

Emlébeszéd. Irta és elmondta Szikszay András ibr. lelkész.

Ott, ahol a hazafias érzés mélységével szeretett magyar folyó, Tisza folyó északról délre nyugatra fordulva, széles, mély medrében suttogó füzesek közt kanyarogva folytatja útját, szaggatja meredek partjait, olykor játszva bontogatja emberi kezek által nagy fáradsággal épített védgátjait, ott, az északi viharoktól homokhegyek által védett, szabolcsmegyei virágzó községben, Dombrádon született 1861 június 22-én, Veres Sándor és Révész Zsófia földműves szülőktől. Már 6 éves korában magára vont a jóhírű gyülekezet figyelmét a gyermekek évszázó templomi vizsgáján remek éneklésével. Elemi iskoláit Dombrádon végezte. Nagyszámú testvérei közül Menyhért bátyja már akkor Patakon tanult és tanító lett. Református felekezeti tanító volt a szó azon kori nemesebb értelmében. Buzgó, vallásos, egyházas tanító. A serdülő gyermeket a derék testvér példája ihlette meg, s legyőzhetlen vágy támadt kicsiny szívében a tanulói pálya iránt. A szűkös jövedelmű édes apa azonban nehezen tudta magát rá határozni, hogy ifjabb fiát is taníttassa. Úgy végezték, hogy otthon marad szántó-vetőnek, de Isten másként határozott. A 6 elemiit végzett, 12 éves gyermek, bátyja tudós könyveivel körülakva magát, gyermekésszel gyakran keresgélt, gyönyörködött azok ismeretlen világában. Egyszer a munkában elfáradva, a könyvek halmaza közt elaludt. Ugyan micsoda álmai lehettek? Bizonyára diáknak, azután tanítónak vagy papnak álmodta magát... Úgy találta a jó öreg nagyapa, a könyvek közt aludva, mosolyogva. Odahívta az édes anyát. Az anyai szeretet megértette az aluvó arc mosolygását. A kedves János fiú tanuló lett.

Sárospatakon kezdte, olyan szűkös körülmények közt, hogy sokszor a mindennapi élelme sem volt meg, 2—3 krajcárért a piacon vett egy-egy búzacipót. Ilyenkor fel-felsőhajtott: „Én Istenem, ha engem megsegítenél, hogy valamikor a saját házamban szelhetném meg a búzakenyeret!”... A két alsó osztály elvégzése után Debrecenbe ment, ahol Sas Bélával, Ragályi Bélával és másokkal hat évig versenyzett az elsőségért, sokszor nem is siker nélkül. A nagy Révész Bálint püspök pártoló figyelemmel kísérte a tehetséges, szorgalmas ifjút s atyafiúi rokonérzessel figyelte szép fejlődését.

A VIII. osztály végén egyik tanuló társa súlyos ballépése miatt, mint a dologban véletlenül részes, önfeláldozó cimborá, negyedmagával consilium abeundi folytán iskolát változtatott. Előbb Sárospatakra, pár hét múlva Máramarosszigetre mentek, hol aztán az érettségit is letette. Nemes, jó szive, mely az egész életen végig kísérte, az első nehéz próbát ekkor olyan sikerrel állotta ki, hogy ő — a társainál bizony nem gazdagabb — nevelősködéssel keresett, ruhára való pénzéből fizette be Sárospatakon mindnyájukért a tandíjat.

Theológiára visszament Debrecenbe, ahol az akkori idők vidám diákéletében, mint a kántus kedvelt tagja, kellemes sopránjával és ügyes fuvolázásával csakhamar a népszerűbb diákok közt volt emlegetve. A III—IV. évre ismét Patakra menvén, ott kellemes hangjáról s az ifjúsági zenekarban bravuros fuvolázásáról nemcsak a legkisebb diák, hanem a város apraja-nagyja ismerte s újjal mutogatták az utcákon, hogy „ez az a Veress kántor!”

A VIII. osztályban érte a katonasorozás. Edzett tornász, kis természetű mértén igen erős legény lévén, bevették. Jóllehet papi pályán volt, mikor már rendes káplán lett volna, be is hívták. A katonaságnál uralkodó durva szellemet tűrhetetlennek találta, hasonló miveltségű néhány társával ez ellen többször tiltakozott. De példás kötelességtudása itt is hamar felülműlt, mert csaknem hallatlan rövid időn, állítólag három hónap alatt tisztí vizsgát tett. Időközben felfolyamodással élt s a szolgálattól mentesítő törvény értelmében szabadságolták.

1885 decemberben kezdte meg mindig nagyon kedvelt élethivatását. 1886 júliusban Ibrányban káplánkodott. Ez az időszak szomorú emlékü volt ifjúsága életében, nem is szeretett rá gondolni, nem is emlegette. A papi hivatás iránt mindig komoly gondolattal, eszményibb érzéssel látnia kellett, hogy az éppen akkor felépített diszes, új paróchia családi békétlenség helye, másfelől korhelyek tanyája volt állandóan. Isten bölcs végzése 8 havi fogság után kiszabadította s a nagy imádkozó, a messze földön híres, mély basszusú, Tárczi Károly mellé rendelte Vencsellőre. Itt más világ volt, mint Ibrányban. Veress János olyan emberek közé került, akik fel is tudták ismerni, meg is tudták becsülni értékes egyéniségét. A vele egykorú, más felekezetű községi jegyzővel Vencsellőn kötött barátsága zavartalanul haláláig tartott. A kiváló énekes főnök és segédje a csendes kis paróchiában sokszor énekelgetve, valóságos hangversenyeket rendeztek. Hangjukra és természetükre célozva jegyezte meg az egyik szellemes egyházlátogató egyszer, hogy „együtt mélység és magasság”. A mi munkára született és ahoz szokott barátunk az ekkor még kevés dolgot adó kicsiny egyházban is talált foglalkozást folytonosan. Főnökének nem jobb keze, mindene volt. Gazdálkodásában is készséggel támogatta, gyermekeit jobban gondozta, szeretete, nevelté, mint sok apa a saját magáéit. A paróchia kertjében, udvarán, mindenütt, ahová tekintete esett, talált foglalkozást, tenni valót. Válogatás nélkül — mint ahogy nem teszik sokan a saját otthonukban — dolgozott, fáradozott örömmel, szívesen. Volt is érte jutalma, az akkori szokás szerint 60 pengő forint, no meg a főnöke és családja, sőt a kicsiny egyház osztatlan szeretete.

Isten bölcsesége nagyobb munkamezőt mutatott számára csakhamar, Nagykállóba rendelve káplánnak; a mi kedves esperesünk, Görömbei Péter oldalánál csakhamar megértette, a nagy Pál apostol ama mondásának valódi jelentését, hogy „Semmiel nem gondolok, életem se drága nekem, csak elvégezhessem futásomat és a szolgálatot, amelyet vettem az Úr Jézus Krisztustól”. Hogy mily hűséggel támogatta mindenkor nagyon szeretett főnökét, arról ez a néhány sor tanúskodik: „Nagykállóban abban az időben a káplánoké volt a gimnáziumban a hittan tanítása, olykor predikálás és a vasárnap délután. Ezeket ő — mint mindent, ami reá bízott — kifogástalanul végezte. Vezette tovább a dalárdát és azzal remek hangversenyeket rendezett. Hozzám, családomhoz hű volt, gyermekeimet szeretete, becézte. Övével együtt siratom, gyászolom... Áldott legyen emlékezete!”

1889 október 13-án lett rendes lelkész Balsán, ahová az értelmes vezetők által tanácsolt kicsiny gyülekezet osztatlan szeretete hívta meg. Lelkészi állását december 8-án foglalta el. 1890 augusztus 26-án nőül vette Gonda Erzsébetet, akivel nem mindennapi boldogság költözött a szerény balsai paróchiába. Hogy az önállóság, a család alapítása mily hatással voltak vallásos lelkére: annak egyik bizonyosságául felemlítem, hogy amikor feleségével az első búzakenyeret megszelték a balsai paróchián: az asztalnál mély meghatottsággal emelkedett fel s buzgó imában adott hálát Istennek, hogy gyermekkorai nélkülözései s ifjúkori hányattatásai után erre a boldogságra megsegítette.

Balsán csak három és fél évet töltött. De ez a rövid idő életének deklarációját volt. Csakhamar beköltözése után dalárdát alakított... Egy harmadfélszáz lélekből álló egyházban dalárda?!... Hiszen abban — a gyermekeket és öregeket kivéve — minden felnőtt s énekelni tudó ref. férfinak benne kellett lenni. Benne is volt valósággal s minden tagja szorgalmasan feljárt és tanult. Hazafias, templomi ünnepélyeket és hangversenyeket rendeztek s azok jövedelméből orgonát építetett, mert volt ám jövedelem!... nem a mulatságért volt a mulatság, hanem magasabb célokért. Volt méltánylás, elismerés, gyűlt a vagyon. Három és fél év múlva egy képzett énekkart szép tőkepenzzel hagyott Balsán. Vajjon mi lett a hagyatékából?... Mindenütt jelen volt, ahol valami parányi lehetett lendíteni a kis egyház dolgán. Ez az oka, hogy a balsai hívek mai napig úgy emlegetik, mint akit mindenki szeretett, mint egyházuk újrateremtőjét.

1893 április 23-án elbúcsúzott kedves híveitől, akik valóban vérrokonoknak tekintették. Isten bölcsesége Paszabra vezérelte, hogy ide jöjjön, boldog emlékü apósa óhajtása volt. A paszabi hívek, apósa iránti tiszteletből is, némi pártoskodás után egyhangúlag megválasztották. Ő készséggel engedett most is Isten vezetésének. Jóllehet, nagyon sajnálta balsai híveinek osztatlan szeretetét, akik bizony siratva bocsátották el; a paszabi hívek pedig kíváncsisággal fogadták a keveset ígérő, szerény új papot. Veress János munkakedve széles mezőt talált Paszabon, ahol azelőtt már pár évtized óta nem volt vezető. Ennek folytán ez a virágzó és minden jóra hivatott község polgári és egyházi téren biztos melegágya lett a fők-

telenül tolakodó demagogiának. Az aratásra való gabona sok volt, csak arató kellett, minden egyházi épület romban volt, az egy templomot kivéve. A paróchia melléképületeivel együtt valósággal csaknem elpusztult. Az iskola és tanítói lakás lesüllyedve, melléképületei toldozva, foltozva, támogatva. Az egyház ingatlan vagyona minden szükségét kielégítvén, a hívek a teherviseléstől elszoktak. Az egyházi számadás évenként pénztári felesleggel záródván, a fennmaradó pénzek gondnokok és presbitereknel kötvényeken voltak. Azt azonban, hogy melyik kötvény mennyi kamattal tartozik: kinyomozni szinte lehetetlen volt, mert minden adós, tehetős és szóvivő ember egyúttal presbiter is volt. Veress János nyomban átlát a szövevényes üzletet, s csakhamar kiviszi, hogy az összes kötvényes pénzek felmondhatnak. Ezzel kezdetét veszi az egyház reformálása in capite et membris.

Már 1893-ban kimondják a lelkészlak újjáépítését, s amíg az végbe megy, ő és családja egyszerű, padlózatlan, bérelt szobában lakik. A híveket három osztályba sorozván, a költségeket kivetik, s a paróchiát 4740 koronából és természetben adott tetemes munkából felépítik. Bölcsességgel és türelemmel így úrrá lévén a helyzetet, sorban felépít mindent, amit rossznak talál. 1894-ben a tanítólakon, 1895-ben a lelkészlakon istálló készül s a magtárt újból fedik. Bessenyei László végrendeletében 1895-ben a paszabi birtokaiból az egyházat tette fő örökösévé. Ámbar a végrendelet perrel megtámadtatik: Veress János a lelkében kezdettől fogva élő messzeható terv megvalósítására elérkezettnek látja az időt. A templom déli oldalán, a főutca legszebb részén, úgyszólván a falu központját uraló legszebb hely, más felekezeti szegények birtokában négy belsőség volt. Ezeknek megvétele, s arra a helyre egy két tantermes új iskola felépítése, 1895-ben mint sürgősen megvalósítandó cél tűzetik ki egyháztanács elé. És csakugyan 1897-ben egy, 1898-ban két részlete a szép teleknek megvétetik. Özv. Bessenyeyné halálával a hagyatékot birtokba veszik, de a perlekedő rokonok csakhamar zárgondnokság alá tétetik. 1899-ben a második iskola felállítása kimondatik, 1900-ban a hagyaték feloldatván, az idegen porta utolsó része is megvétetik és a templomot kijavítják, 1901-ben pedig újrafedik. 1902-ben a tanítói lakást javítják, a lelkési portához 1290 □-öt keret vesznek, 1904-ben 7000 koronát vesznek kölesön a lelkési gyámintézettől s a mintaszerű, gyönyörűen parkirozott kettős iskolát felépítik, ugyanekkor a kántortanítói lakást is korszerűen, sőt mintaszerűen átalakítják. 1905-ben a Bessenyei-per befejeztetvén, az egyház a hagyaték birtokába jut. 1906-ban orgona építését határozzák, amit csakhamar véghez is visznek. Most már nincs javítani való más, új harangok építése következik, amiben egy buzgó, kegyes református házaspár, Albert Pál és neje nagy segítségül jön az egyik harang csináltatásával. Így megy ez tisztelt közönség az apró dolgokat nem is említve, egészen 1910-ig. Felsorolni is elég. De hallván ezeket, önkéntelen is fe kiáltunk az ő mesterével és a mi mesterünkkel: „Boldog szolgál, akit az ő ura, mikor haza megyen, vigyázva talál. Bizony mondom néktek, hogy fe'özvevén magát, leülteti azt és eljövén szolgál neki”. Veress Jánost mindenkor vigyázva találta az Úr. Hát még azután,

amikor 1902-ben a hitelszövetkezetet is megalakította, amelynek haláláig ügyvezető elnöke, könyvelője, mindene volt. 1903 április 16-án gyámintézeti pénztárnokká esküdött fel. Ettől kezdve meg már kevés olyan iroda lehetett, hol oly korán reggel kezdtek volna a munkát és olyan késő este hagyták volna abba, mint a paszabi lelkési irodában. Nyolc órai munkaidő!... A mi barátunk az ily dologtalan naplopásra való törekvéseket az újságokból bosszankodva olvasta. Megütözéssel hallgatta az olyan nyilatkozatokat is, hogy „reggel 8-tól 11-ig és délután 2–4-ig dolgozom, azután nem állok szóba senki fíjával hivatalos dologban”. Veress János sokszor 16 órát munkálkodott. Nehéz, robotos munkát és mindig mintaszerűen, mert neki a terhes iga gyönyörűség volt.

A mi testvérünk sohasem feledte, amit ama názareti lelkünkre kötött, mondván: „Munkálkodjatok, míg nappal van, mert eljő az éjszaka, amidőn senki sem munkálkodhatik”. Nem azt a másikat sem: „Az én atyám szüntelen munkálkodik, én is munkálkodom”. Úgy érezte, hogy szép az ember élete, ha munka, kötelesség útján jár. Valósággal gyermeki öröm, lelkészedés ragadta magával, amikor egy-egy nehéz feladatot megoldott, egy-egy súlyosabb munkát bevezetett. Szilárd életelvek vezették, bizonyos irány felé haladt szüntelen. Használni akart zaj, feltűnés nélkül. A nyereséget nem számlálgatta, önmagát nem kímélte. Ibrány, Szikszay András.

(Vége következik.)

IRODALOM.

Révai Nagy Lexikona. Az ismeretek enciklopédiája. Budapest, Révai Testv. r.-t. 1913. Ennek a nagy vállalatnak a nyolcadik kötete is elhagyta a sajtót. Felöleli a Földpálya—Grec közötti ismeret anyagot. Mintegy 200—250 szakemberből álló tudós csoport adta össze tudományos szakismereteinek eredményeit, összegezéseit. Mindenik cikk háta megett egy-egy elismert kiválóság áll s a majd 800 oldalt kitevő kötet 8—10,000 címszót tartalmaz. Elismerés illeti a vállalatot, hogy szép művészi kiállítású képekkel élénkítette ezt a kötetet is, amelyek nem csupán a műszaki, térképezési, történelmi, de a művészettörténelmi részt is bőkezűen illusztrálják. Még ma is meglehetősen sivár tudományos irodalmunknak ez az enciklopédia remélhetőleg s bizonyosan nagy nyeresége lesz.

A Vasárnapi Újság június 29-iki száma rendkívül érdekes képet közli Ferdinánd bolgár királynak, mely a győzedelmes uralkodót a rodostói Rákóczi-ház előtt ábrázolja. A többi képek a hét aktualitásai közül a torda-aranyosvölgyi vasút megnyitását, a kassai gazdagvülést, gróf Károlyi József esküvőjét, a zugligeri Kossuth-szobrot stb. mutatják be. Egy gulya átűztatása a Dunán, József Ferenc főherceg mint festő-növendék, Pásztor Árpád felvételei a csángókról, szintén nagyon érdekes dolgok. Szépirodalmi olvasmányok: Szini Gyula novellája, Rudnyánszky Gyula verse, Kvassay Ede regénye, egy érdekes francia regény. Egyéb közlemények: Pörge Gergely művészi

szülők. *Legyen meg a Te akaratod a mennyben és... itt... a mi családi fészkünkben is.*

— **Hársfalván református multság.** A nemzeti-ségi tengerben, itt a határszélen, hová az északkeleti szél már nagy orosz levegőt hoz, s hűtögeti a magyarsághoz tartozandóság szent érzését, egy kicsiny sereget a református vallás, mint erős kapocs, annál nagyobb erővel köt imádott magyar hazájához. Édes reménység tölti el keblöket, hogy a közel jövőben Szolyván felépítendő református templommal és szervezett új lelkeszi állással a magyarságnak s vele egyházunknak egy legújabb bástyáját emelhetik föl. Sajnos azonban, hogy itt a végvidéken elszórva élő református testvéreink vallásukhoz, hazá jukhoz való őszinte lelkesedésével és törhetlen ragaszkodásával, gyöngé anyagi ereje mellett, régi álmát — a szolyvai önálló református egyház felállítását a maga erejéből nem képes megvalósítani. De nem esüggedve, semmi fáradságot nem ismervé, mindenki siet megtenni mindent arra nézve, hogy az eszme, ha csak egy lépéssel is közelebb jusson a beteljesedéshez. Már a múlt esztendőben úgy anyagilag, mint erkölcsileg fényesen sikerült nyári multságával egy minden évben szolyvai református templom-alap gyarapítására tartandó multság jövőjét vetette meg. A múlt sikere bátorít, hogy ez év július 13-án egész Bereg vármegyére kiterjedő kellemes kirándulással, szórakoztató délutánnal egybekötött táncmultságot rendezünk. A rendező bizottság, élén Balajthy Mór missziói gondnok, főszolgabíróval mindent megtesz a multság erkölcsi sikere érdekében. Oh! báresak megértenének bennünket azok is, akik személyes megjelenésükkel nem emelhetik multságunk sikerét, legalább anyagilag lennének szent ügyünk támogatására. Jegyváltásokat Mészáros Ferencz állomásfőnök, a multság pénztárnoka Kishidvég (Bereg m.) köszönettel fogad és kirlapilag nyugtáz. Munkács, 1913 június 25. Sz. S.

— **A keresztyén ifjúsági egyesületek világggyűlése.** A keresztyén ifjúsági egyesületek világszövetsége ez évi június hó 10-től 17-ig tartotta 18-ik világggyűlését Edinburgban, Skotia szép fővárosában. A gyűlésen

32 nemzet képviseltette magát 540 küldöttel. Legnagyobb számmal a német és britt ker. ifjúsági egyesületek képviselői jelentek meg. A gyűlés rendezése mintaszerű volt. A gyakorlati munkával foglalkozó kiváló előadásokat fogadó estélyek, kerti ünnepély, kirándulás, családi estélyek, kisebb nemzeti konferenciák váltották fel. Egyik lélekemelő jelenet a másikat követte. A vendéglátó, szíves skótok, s a különféle nemzetek képviselőinek kölcsönös üdvözlétei, az ifjúságért végzett munkában megöszült veteránok bizonyágtételei, a jelen munkáját végző nemzetek tényleges eredményekről szóló jelentései s a mély imaközösségek mellett természetes vidámság, jókedv, tiszta humor, régi, az egész világon szétszórtan lakó jó barátok és ismerősök találkozása kitörölhetetlen benyomásokat hagytak hátra mindenki szívében. Ránk, magyarokra nézve rendkívül kedvező következményekkel járt ez a gyűlés. Első eset volt egy világggyűlésen, hogy hazánk és képviselői minden téren előkelő helyeket foglalhattak el. A gyűlést üdvözlő nemzetek sorában második lettünk. Minden küldöttünk tényleges részt vett a gyűléssel kapcsolatos valamely munkában. *Földváry Elemér* evang. esperességi felügyelő a világbizottság tárgyalásaiban képviselte nemzeti szövetségünket, illetve ennek elnökét, azonkívül, hogy óriási tetszés mellett mondta el angol üdvözlő beszédét. *Szilassy Béla* a határozatszövegező bizottság (delegatus comitée) ülésein volt elfoglalva; *Webster Jakabnak* tolmácsi tisztség jutott; *Megyericsy Bélát* a külföldiek előtt igen népszerű országos titkárunkat a világggyűlés titkárává választották meg. Sikerült küldötteinknek a külföld figyelmét még jobban hazánkra terelni. Ennek következtében remélhetjük, hogy a világbizottság teljes gyűlése és a ker. ifj. egyleti vezetők szűkebbkörű világerktekezlete Budapesten fog 1915-ben megtartatni. A francia nyelven beszélő küldöttek külön összejövetelt rendeztek, hogy hazi viszonyainkkal és a nálunk folyó ker. ifj. egyleti munkával megismerkedhessenek. Ez alkalommal *Földváry Elemér* felkérésére *Claparède Sándor* tartott rólunk előadást. A sok lelkesítő belső benyomáson

Alulirottak a legmélyebb tisztelettel batorkodunk a Nagytiszteletű lelkész és kántortanítóurakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megválva, ismét Egerbe, önálló működésre tértünk vissza. Ajánlkozunk a legújabb légnymatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Mindenemü orgonák átalakítását, javítást és hangolását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Teljes tisztelettel

Cseh István és Fia

orgona- és harmonium-készítők

Egerben,

Kovács János-utca
19. szám, saját ház.

kívül anyagi eredménye is van hazánkra nézve a világggyűlésnek. *Szilassy Béla* elhatározta, hogy ez évtől kezdve évente a pesti ker. ifj. egyesület és a nemzeti bizottság részére 1000—1000 koronát fizet le az országos titkár kezébe. Mint örvendetes jelenséget jegyezzük meg, hogy országos titkárunk edinburghi és ezzel kapcsolatban három havi angliai belmissziói tanulmányútját a ker. ifjúsági egyesületi munka magyar barátainak adományai tették lehetővé.

— **Lelkészválasztás és változás.** Magán híreink szerint (már hogy a hivatalos küldöttek nem adtak ki a sajtó számára valami rövid értesítést) Biharon megvolt a lelkészválasztás, melynek eredményeként 60 s egynehány szavazattal Tarnóczy Gyula választott meg, akit már a múlt évben Nagylétára is megválasztottak. Akkor a labilis lelkészválasztási szabályok miatt választását megsemmisítette az egyházmegye. Amiatt is, mert a zárt időben is megfordult Létán, de lehet, hogy azért is, mert féltek a politikus paptól, a szocialista ízű prédikátortól. És mi lett a következménye! Az, hogy kerületünkben azóta jóformán három helyen is ebben a jegyben választottak s hogy Nagylétán ma sincs lelkész. Nincs, mert a Tarnóczy által ajánlott s megválasztott Földesi József, miután választása neki is megtámadtatott, a választást nem fogadta el. Így hát Létán harmadszor is fognak választani. És minden jel szerint újra a hatalmassá lett egyszerű káplán (illetve most már megválasztott lelkész) ajánlására fognak választani. Lám ilyen erőssé és hatalmassá tudta tenni Tarnóczyt a felsőbb hatalmak eljárása és a nép ragaszkodása.

— **Évzáró ünnep a Dócziban.** Hangulatos ünnepel zárult a Debreceni Ref. Felső Leányiskola és Tanítónőképző 1912—13. iskolai éve. Miután a hálaadó istentiszteletet már előbb megtartották volt, az év végének elérkezte alkalmából növendékek, tanárok a szülők és a nagyszámú közönség a közös díszterembe gyűltek össze. Afféle díszes záróvizsga ez, melyen az iskola bemutatja, hogy mit is tanultak hát, mennyire haladtak a növendékek a számos tudományok mellett az életre szükséges ismeretekben az elmúlt esztendőben? Örömmel teszünk bizonyosságot róla, hogy nagyon sokban. A fellépés, a beszéd, az előadás művészetében. Az idegen nyelvekben, a dalban és

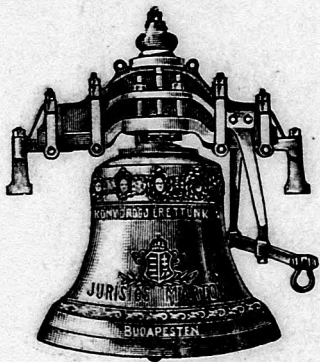
zenében s minden szükséges dologban, amiktől elszokás a fiúiskolákban tekinteni. Amint a kiadott meghívó is (lásd alant) felsorolja, a virágzó, nagy kettős tanintézet növendékei énekeltek, daloltak, szavaltak magyarul, franciául, németül is. Különösen kedves volt a zenei szám s abban is az a két nótá, hogy : „Erdő, erdő...“ meg a másik, a vidámabbik : „Sárga ugorkának...“ A terem puritán egyszerűséggel s babérfákkal volt díszítve. Taps, tetszés, jókedv egész a meglepedésig, közönség nagyszámmal, még az elégen túl is. — *Meghívó* a Debreceni Ref. Felsőbb Leányiskola és Tanítónőképzőintézet növendékeinek 1913 június 15-én délután 5 órakor az intézet dísztermében tartandó évzáró ünnepére. — *Műsor.* 1. Weber: „Vadászdal“, előadja a tanítónőképző énekkara. 2. Vörösmarty M.: „Petike“, szavalja Csóka Rózsi f. l. isk. II. oszt. növ. 3. Chamisso: „Schloss Boncourt“, szavalja Dicsőfi Margit tk. III. oszt. növ. 4. Moszkovszky: As-dur Walzer. Négy kézre, zongorázzák Schneider Mária tk. II. és Kiss Aranka tk. III. oszt. növ. 5. Viktor Hugo: „Le soleil couchant“. Szavalja Sipos Mária f. l. isk. IV. oszt. növ. 6. Goethe: „Egmont“. Jelenet a III. felvonásból. Előadják: Die Mutter: Balázs Magda f. l. isk. V. oszt. növ. Clarchen: Karácson Ella f. l. isk. VI. oszt. növ. Egmont: Vadnai Julia f. l. isk. VI. oszt. növ. 7. Bartalusz: „Kicsi fülemile“. Káldy: 1. Erdő, erdő... 2. Sárga uborkának... Éneklék Debreceni Kata tk. III. oszt. tan. és Behringer Aranka tk. II. oszt. tan. Zongorán kíséri Kiss Aranka tk. III. oszt. tan. 8. Györy V.: „Fecskék“, szavalja Petzkó Adrienne f. l. isk. III. oszt. tan. 9. Grieg: „Entschwendene Tage“, zongorán játsza Csernátony Irén f. l. isk. V. oszt. tan. 10. Tompa: „Két levél“. 1. „Zsuzsanna Florentinához“, szavalja Rakuscinecz Ilona tk. IV. oszt. tan.; 2. „Florentina Zsuzsannához“, szavalja Lukács Anna tk. III. oszt. tan. 11. Simon: „Zenei körút Európában“. Gyermekszimfónia. Előadják: zongorán: Gábor Vilma f. l. isk. VI. oszt. tan., Beck Jozefin f. l. isk. IV. oszt. tan., hegedűn: Piacsek Sarolta f. l. isk. VI. oszt. tan., Haranghy Erzsébet f. l. isk. IV. oszt. tan., Dicsőfi Anna f. l. isk. I. oszt. tan., trombitán: Hati Ilona f. l. isk. II. oszt. tan., tamburinán: Csóka Margit f. l. isk. III. oszt. tan., castagnetten: Óry Erzsébet f. l. isk. II. oszt. tan., triangelen: Petzkó Adrienne f. l. isk. III. oszt. tan., metalofon-on: Nagy Ilonka f. l. isk. III. oszt. tan., harangon: Nagy Erzsébet f. l. isk. II. oszt. tan.

— **Gyász hír.** Szilágyi György, Arad városi községi iskolai igazgató-tanító, az aradi református egy-

JURISICS MÁRTON

fuvó-, szerszám- és harang-felszerelő gyár.
Budapest, VI. ker. Rózsa-utca 51/53 szám.

Szállítok tiszta tömör hangu harangokat, Pozdech-féle forgatható öntöttvas koronával szerelve. Elvállalom kikopott esapoknak, esapágyaknak javítását. Készítek, fuvókat, kovács-tűzhelyeket, emelő-esigafejeket, láncos és esavaros esigákat, fúrógépeket, ültöt, satut, s minden e szakba vágó munkát. Mindenemű gépmunkát készítek rajz vagy méret után. Jutányos árak pontos és tisztességes kiszolgálás. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

háznak hosszú időn át presbitere, az utóbbi időben gondnoka, mindvégig hűséges gyámoltója és erős oszlopa, folyó évi június hó 18-án, életének 57-ik, s boldog házasságának 25-ik évében hosszas szenvedés után, Budapesten a Liget-szanatóriumban meghalt. Folyó hó 19-én temették ugyancsak Budapesten a Rákoskeresztúri temetőbe. Özvegyén kívül három felnőtt gyermeke gyászolja. Béke porairal áldás emlékezetére! A B. F. R. A.

— **Iskolai hírek.** A szatmárnémetii református főgimnázium fentartó testülete legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy az 1912. évi szeptemberben megnyílt I. b) párhuzamos osztályt folytatólag a jövő évre a második osztályban is fentartja, emellett folyó évi szeptemberben az első osztályban új párhuzamos osztályt nyit s a többlet-munka ellátására egy történet-földrajz-szakos új tanári állást rendszerez. Amilyen jóleső érzéssel töltheti el ez a hír a szatmárnémetii református főgimnázium fejlődése iránt érdeklődő közönséget, éppoly megnyugvással vehetik tudomásul a tanítató szülők, mert míg az eddigi egyes osztályok maximális 68-as létszámon felül jelentkezőket az igazgatóság kénytelen volt elutasítani, most az alsó két osztály mindenikébe 120—130 növendék vehető föl; így a várható összes jelentkezők helyet kaphatnak. Az igazgatóság a jövő évi beiratásra jelentkezést már folyó évi július 1—3. napján elfogad. Eme előzetes jelentkezés azért is fontos, mivel a rendszerezett új tanári állásra a pályázatot csak az esetben hirdeti meg a fentartó testület, ha ezen jelentkezésből az újonnan megnyitandó párhuzamos osztálynak 40—45-ös létszáma biztosítottnak látszik.

— **Jakab Ernő** a szamosangyalosi ifjú lelképásztor sok szenvedés után 32 éves korában, lelképásztorkodásának 7-ik évében örök nyugalomra tért folyó hó 20-án. Temetése Szamosangyaloson és Penyigén folyt le 22-én nagy részvét mellett. A gyász-

istenisztelet Szamosangyaloson és Penyigén a sírnál Pótor Elemér csengeri, Penyigén pedig a lelkészi udvaron Tóth Sándor turistvándii lelkészek végezték. A B. F. R. A.

— **Iskolai ünnepély.** Levél a szerkesztőhöz. Nagytiszteletű dr. Ferenczy Gyula úrnak református lelkész, a Debr. Prot. Lap szerkesztője. Nagytiszteletű Szerkesztő úr! Már csak elmondom Nt. Szerkesztő úrnak, hogy milyen kedves, lelkes kis *évszázó ünnepélyök* volt tegnap folyó hó 22-én nálunk Dobrán az elemistáknak. Olyan, hogy beillett volna az akárhol, akármelyik polgári iskolába is. Volt ott sok szép szavaltat, dalolás, még pedig két szólamra s egy kis színdarabnak (erkölesi üdvös célzattal) az előadása. Meghatott mindnyájunkat azoknak a kis csöppségeknek bátor fellépése a színpad deszkáira és ügyes szereplésök. Az élet színpadára neveléséhez is hatottak, amit itt hallottunk, amit itt elmondtak s mintegy biztosítottak bennünket arról, hogy ott is megállják majd a helyüket. Nagytiszteletű lelképásztor úr, — mint iskolaszéki elnök, — nyitotta meg és zárta be a kedves kis ünnepélyt. Hálás elismeréssel mondott köszönetet a rendezőknek: Nagy Margit tanítónőnek s Géder József kántor-tanító úrnak külön-külön (övék az oroszlanrész) s a gyermekeknek is, kik a tanulás mellett ilyen kedves gyönyörűséget szereztek szüleiknek, magoknak s az iskolának szereplésökkel. (A kitűzött célra: vizsgai jutalomkönyvre épen 72 korona gyűlt össze). Dobra, 1913 június 23. Nagytiszteletű Szerkesztő úrnak kész szolgálója:

Oláh István,
református s. lelkész.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Pályázati hirdetés.

A szentesi református egyház pályázatot hirdet a felsőpárti kántori állásra. Javadalma: 1500 korona évi fizetés; megfelelő szabad lakás; stóla, a felsőpárti templom környezetéhez tartozó halottak után az egyházkerületi stóladíjzabás szerint. Kötelessége: a felsőpárti ref. templomban az isteniszteleteken a kántori és orgonista teendők végzése; a körzetébe tartozó halottak temetése; heti két órán egyházi énekek tanítása az egyháztanács által kijelölendő helyen; egyházi férfi-, vagy vegyes énekkar szervezése. Addig, míg a felsőpárti templom megnyílik, köteles az egyház Kossuth-téri templománál kántortársával felváltva működni.

A pályázatok július 12-ig a lelkészi hivatalnál adandók be; próbaéneklés július 15-én délelőtt 8 órakor lesz, melyen a pályázók saját költségükön megjelenhetnek; próbaéneklés után a választás azonnal megtörténik.

Az állás augusztus 1-én elfoglalandó.

Futó Zoltán,
esperes.

Pályázat.

Az öcsödi református egyház az 1913-14-ik tanévre két helyettes férfi tanítói állásra pályázatot hirdet.

Az egyik állás a községben van a IV., V., VI. fiúosztályok tanításával egybekötve. A másik a községtől négy klm. távolságra Bábocka-pusztán, ahol az I-VI. osztályú vegyes iskola vezetése kötelező, mindegyik iskolában a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint.

Fizetése mindegyik tanítónak évi 800 korona, mely évnegyedenként előre fizettetik; útiköltségül 16 kor., végül lakás bútorzat nélkül. Pályázhatnak református vallású okleveles férfi tanítók és oklevél nélküli tanítójelöltek. Ez utóbbiak azonban csak oklevelesek hiányában választhatnak meg. Pályázni mind a két állásra lehet; az állás folyó évi október hó 1-én elfoglalandó. Kellőleg felszerelt kérvények 1913 július 17-ig alulírottához küldendők.

Öcsöd, 1913 június 23.

Csapó Péter,
református lelkész, isk. széki elnök.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Mukatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Tavaszi, nyári árjegyzék kivonata

Neumann M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiu- és leánykaruha üzletéből

Egysoros sacco-öltöny

tartós, jó, angol divat cheviotból, divatos minták 38—, 44—, 52—, 58—; Valódi kék cheviotból 44—, 48—, 60— K-ig; Csikos divat-kamgarnból, pótol mérték szerinti rendelést 66—, 70—, 84— K-ig.

Teljes Ferenc József-öltöny

finom fekete meltonból 86— K.

Jaquet és mellény

fekete Himalaya-cheviotból, legdivatosabb facon, 66— korona.

Egyes fekete dosking nadrág

17—, 24— koronáig.

Divat-nadrág

kamgarnból, 16— K-tól feljebb.

Felöltő

divatos angol sávós vagy kockás cheviotból, bélés nélkül, harangszabás 36— koronától feljebb.

Eredeti angol eső-köpeny

drapszinü gummiszövetből, állómell, Raglán ujjakkal 50— kor.

Felöltő

félbő, mérsékelt haranggal és sarkos bevágással, hosszú facon, kéz-elő hajtókával v. anélkül, egyszínü szürke Shettland 32—60, K-ig sávós angol Homespun 40—70 K-ig, doubliszövetből 48—90 koronáig.

Körgallér rövidebb és hosszabb.

Turista-, vadász-, sport-, kerékpár gallér csuklyával v. anélkül, zsolnai loden, minden színben 28—32, vízhatlan teveszőr 26—32, 36, zsolnai és angol divat cheviot 28—36—40.

Felöltő ifjaknak 12-16 évesig**Bluzos kosztüm**

kék cheviot 20 K, szürke vagy drapp divatszövet, esinos minták selyem csokorral 16 K-tól feljebb.

Vadász-kosztüm, iskola-kosztüm,

kétsoros felöltő

6—15 éves leánykáknak, angol divat cheviotból, bélés nélkül 30 K.

Egybeszabott ruhácskák

3—10 éves leánykáknak kék kamgarn-cheviotból, elől üregránccal, sima hátulja, alul plissével, matröz gallér, fehér sujtással, arany gomb lakóvvel 28 koronától feljebb.

Norfolk kosztüm

mellénnyel 9—15 éves fiuknak, célszerű kockás vagy divatos szövetekből nadrág pánntal vagy térdnadrág 32 koronától feljebb.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét felhívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, **papi palástokat** és **fővegeket**, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszttek, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovszky András
papi, egyenruha és uri szabó
Debrecen, Kossuth-u. 4.

Tintner J. E.

kaucsuk- és fémbélyegző-gyár és véső műintézete Budapest IV. Kigyó-tér 5 sz.

Készít mindennemű címtáblákat zománcból, sárga- és vörösrézről, horgany és rézöntvényből raktáron tart számozó és keletjelző bélyegzőket. Zománc táblákat mindennemű felirattal. Zománc és vésett számokat. Pleh chablanokat bélyegző, vánkosokat és bélyegző festéket, ugyszintén kimoshatatlan ruhajelző tintát fehérműek jelzésére. :-: :-: :-: :-:

BUTOR

részletre és készpénzért igen jutányos árban kapható **Kovács Mihály** butorraktárában **Budapest, VII., Óvoda-u. 44.** (Garay-tér sarok). E lapra hivatkozók 10 százalék árengedményben részesülnek.

HA OLCSÓN

(partieban) akar vásárolni
: közel a vonathoz :
uri, női divat, rövidáru, bluz,
pongyola, gyermek-ruhaszövet,
delain, kreton, ernyő,
harisnya és fűzőkülönlegeségeket
állandó alkalmi árban kaphatja

REICHMANN

DIVATÁRÚHÁZÁBAN
DEBRECEN, PIAC-UTCA 85.

a Royal-kávéházzal szemben.

Egyházi tisztviselők külön árkedvezményben részesülnek. — Kivánatra mintákat küldünk bérmentve. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

BURG IZSÓ

FÉNYKÉPÉSZETI, FESTÉSZETI ÉS
> FÉNYKÉPNAGYÍTÓ MŰTERME <

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 24.

Műtermemben készülnek minden e szakmába vágó fényképek, ugymint fényes és matt képek, pigment, gummi, Platinotypia, a legkisebb képről életnagyságu nagyításig. 000000
KÜLÖNLEGESSÉGEK: Külső csoportokban. gyermekfelvételekben, menyasszonyi képekben. Ujdonságok színes levelező lapokban. Felvételek kivánatra háznál is eszközöltetnek.

Bejelentett felvételek este villanyvilágítás mellett eszközöltetnek.